

det her omhandlede Spørgsmaal efter min Opfattelse nu er stillet meget mindre heldigt, end det var stillet i tidligere Tider, idet Spørgsmaalet om Kjøbstædernes Indordning under en større communal Genhed i alt Fald for lang Tid er sludt til Side. Der er i denne Sag blevet talt meget om, hvorvidt Kjøbstæderne og navnlig de smaa Kjøbstæder kunne stilles parallelt med Sogneforstanderskaberne eller med Amtsraadene; men det forekommer mig, at det ved, hvad baade det ærede Mindretal og den ærede Ordfører i saa Henseende have anført, aldeles er blevet overseet, hvorpaa det egentlig kommer an. Det er jo nemlig ganske vist, at der er mange Kjøbstæder, som baade i Folkemængde og Skattebidrag og ogsaa i andre Retninger ikke staae synderligt høiere end Landsbycommuner, og at den omtalte Parallel med disse altsaa forsaa vidt kan holde Stik; men det, hvorpaa det i saa Henseende kommer an, er jo den Communerne tillagte Myndighed. Sognecommunerne have nu kunnet faae den udstrakte Myndighed med Hensyn til de til dem henviste Anliggender, som er tillagt dem, fordi de i Grunden kun ere Sectioner af en større Commune, der i sig indbefatter alle de personlige og materielle Kræfter, som høre til for at kunne bære en virkelig, selvstændig, udstrakt, communal Frihed. Derimod maae Kjøbstæderne, og det selv de allermindste, selv de, der ere mindre baade i Indvaanerantal og i Henseende til de Midler, hvorover de raade, end Gjennemsnittet af Landcommunerne, dog stilles ved Siden af Amtsraadene, fordi de ere, om jeg saa tør sige, souveraine i communal Forstand, eller, for at bruge et fremmed Udtryk, „rechtsunmittelbar“, idet de staae directe under Ministeriet og ikke under nogen Melleminstants, hvorimod Landcommunerne ere begrænsede af Amtsraadene, staae under deres Tilsyn og ere afhængige af deres Beslutninger i mangfoldige Tilfælde, som nu reent skulde overlades til Kjøbstadcommunerne. Jo mindre derfor mange af vore Kjøbstæder ere, desto betænkeligere er det at gjøre dem til Amtsraad og at lade dem være sidste Instants ligeoverfor og under Ministeriet. Jeg ønsker ikke at komme tilbage til en Sag, som nu er upraktisk, men dette er just en af de Grunde, hvorfor jeg i høi Grad

beklager, at man har fravegen den Udvillingsvei, som Regjeringen gennem flere efter hinanden følgende Ministre med Rigsdagens Samtykke tidligere havde betraadt. Det er blevet meget vænkeligere at give Kjøbstadcommunerne indenfor deres Omraade den fulde Selvstændighed, som jeg ganske vist kunde unde dem, efterat man for deres Vedkommende har borttaget ethvert overordnet kommunalt Element, som kun havde kunnet findes i Amtsraadet eller i en dertil svarende Forsamling, og som altsaa nu enten maa søges erstattet gennem Stillingen til Ministeriet eller ogsaa reent maa forsvinde. Jeg vil ikke dermed sige, at jeg har opgivet Haabet om, at man kan naae den Dag, da Kjøbstæderne selv vælge deres Borgmestre, men det er mig ganske klart, at det nu vil være ulige vænkeligere, end det vilde have været, dersom man havde fulgt den Vei, ad hvilken Regjeringen og Rigsdagen blandt andet med meget varm Understøttelse af den nuværende Finansminister i en lang Række af Aar havde arbejdet paa at ordne Forholdet.

Ligesom det nu er mig tydeligt, at Rigsdagen ikke ved sit Initiativ kan indsaette en Bestemmelse i det nu foreliggende Communallovudkast, der er af saa stor Betydning, og som med Hensyn til Ansvarer ved Udførelsen maa veie saa tungt som den, hvorom der her er Tale, uden at den med fuld Frihed og fuld Overbeviisning accepteres af Indenrigsministeren, som, hvis han havde kunnet acceptere den, ganske sikkert ikke vilde have oppebiet nærværende Dieblis for at faae den sat ind, men saa selv vilde være kommen frem med den, og da ganske vist ogsaa vilde have fundet, at den maatte faae Indflydelse paa Affattelsen af og Modaliteterne i ikke saa af de andre Paragraffer, saaledes kan jeg sluttelig ikke andet end udtale, at jeg dog haaber, at der aldrig i Danmark vil komme en Indenrigsminister, som vil finde det passende og stemmende med god Statsorden og god Statsfisk at have efter Omstændighederne to Borgmestre, en virkelig Borgmester, valgt af Byraadet, eller hvem man nu vil overdrage Valget af ham til, altsaa den rigtige Borgmester, og en anden af Kongen bestillet Borgmester, som man da virkelig ikke kunde give andet Navn end den gale Borg-